115282 ـ پەيغەمبەر تېبابتتىدە مسۇاكنىڭ پايدىلرى

سۇئال

مەن ئوقۇغان كۆپ ماتىريالالاردا ۋە ئاڭلىغانلىرىمدا مسۇاكنىڭ باش ئاغرىقنى ساقايتىش، ئەسته تۇتۇش قابىلىيىتىنى يوقىتىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش قاتارلىق نۇرغۇن پايدىلرى بارلىقنى بىلدىم، مېنىڭ سورايدىغىنىم: مۇشۇ سۆزنى كۆچلاندۇرىدىغان ھەدىسلەر بارمۇ؟ ئاللاھ ئەجرىڭلارنى بەرسۇن!.

ئىنچام جاۋاپ

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن مسۇاك ئىشلىتىشكە قىزىقتۇرىدىغان نۇرغۇن ھەدىسلەر بايان قىلىندى، مسۇاكنىڭ تەسىرىنى سۆيەتلەپ كەلگەن ھەدىسته: «مسۇاك ئېغىزنى پاكىزلايدۇ...» دەپ كەلگەن، يەنى: ئېغىزنى ئەزىيەتلەردىن ساقلايدۇ، سېسىق پۇراقتىن پاكىزلايدۇ، ئېغىز پۇراقلىرىنىڭ ئەتراپقا تارىشىنى چەكلەيدۇ، بۇ مسۇاك توغرىسىدا ئېيتىلغان مۇتلەق سۆزدۇر، مسۇاكنىڭ چىشنى-ئېغىز بوشلۇقىنى پاكىزلاش، ھىمايە قىلىش ۋە ساقلاش قاتارلىق خۇسۇسىيەتلىرى بايان قىلىنغان. ئىلمى تەتقىقاتلارمۇ مسۇاكنىڭ مىكروۇپ ئۆلتۈرىدىغانلىقى، مىلىك كېسىلىنى توسىدىغانلىقىنى ۋە ئۇنىڭ ئېغىزنى پاكىزلايدىغان ۋە چىشلارنى كۆچلاندۇرىدىغان تەبىئي ماددىلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدىغانلىقىنى ئىسپاتلىدى.

تەپسىلى جاۋاپ

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن مسۇاك ئىشلىتىشكە قىزىقتۇرىدىغان نۇرغۇن ھەدىسلەر بايان قىلىندى، مسۇاكنىڭ تەسىرىنى سۆيەتلەپ كەلگەن ھەدىسته: «مسۇاك ئېغىزنى پاكىزلايدۇ...» دەپ كەلگەن، يەنى: ئېغىزنى ئەزىيەتلەردىن، سېسىق پۇراقلار پۈرىماسلىقتىن پاكىزلايدۇ، ئېغىز پۇراقلىرىنىڭ ئەتراپقا تارىشىنى چەكلەيدۇ، بۇ مسۇاك توغرىسىدا ئېيتىلغان مۇتلەق سۆزدۇر، مسۇاكنىڭ چىشنى-ئېغىز بوشلۇقىنى پاكىزلاش، ھىمايە قىلىش ۋە ساقلاش قاتارلىق خۇسۇسىيەتلىرى بايان قىلىنغان.

دوكتۇر ئابدۇللاھ ئابدۇرەززاق ئەسسەئىيد مۇنداق دەيدۇ: "مسۇاكنىڭ خۇسۇسىيەتلىرى بولسا ئاللاھنىڭ رەھمەت سالامىغا مۇشەررەپ بولغان ئىشەنچىلىك پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن بېرىلگەن ھەقىقى مۆجىزىدىن ئىبارەتتۇر. ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھادىن بايان قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «مسۇاك ئېغىزنى پاكىزلايدۇ ۋە رەببىم ئاللاھنى رازى قىلىدۇ» [نسائى رىۋايىتى 5-ھەدىس. ئىمام بۇخارى سەھىھ كىتابىنىڭ "روزا" بۆلۈمىدە كەسكىنلىك لەۋزى بىلەن "روزىدارنىڭ ھۆل ۋە قۇرۇق مسۇاك ئىشلىتىشى توغرىسىدا" دەپ بىر باب كەلتۈرگەن، ئۇ ھەدىسنى مۇنزىرى سەھىھ دەپ "ئەتتەرغىب ۋەتتەرھىيب" 1-توم 133-بەتته كەلتۈرگەن. ئىمام نەۋەۋي ھەسەن دەپ "ئەل مەجمۇ" 1- توم 267-بەتته كەلتۈرگەن.

تەبرانىينىڭ" ئەلمۇجەم ئەلئەۋسەت"7-توم 278-بەتتە «مىسۋاك كۆزنى روشەن قىلىدۇ» دېگەن سۆز زىيادە كەلگەن، لېكىن زىيادە كەلگەن دېگەن سۆزنىڭ ئىسنادى بەك زەئىپتۇر. شەيخ ئالبانىينىڭ" زەئىپ ھەدىسلەر توپلىمى" 5276- نومۇرغا قارالسۇن].

مىسۋاك قانداقمۇ ئېغىزنى پاكىزلايدىغان بولمىسۇن!، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۆز نەپسى خاھىشى بويۇنچە سۆز قىلمايدۇ، ئۇنىڭغا ھەممىدىن قۇدرەتلىك، كۈچلۈك زات ئۆگىتىدۇ، تەلىم بېرىدۇ، بىزنى مىسۋاك قىلىشقا بۇيرىدى، مىسۋاك بىلەن تازىلاش ئارقىلىق ئېغىز ۋە چىشلىرىمىزنى ھىمايە قىلىشنىڭ ئاساسىنى ئوتتۇرىغا قويدى، ھازىرقى چىش دوختۇرلىرىمۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر مىڭ تۆت يۈز يىل ئىلگىرى ئوتتۇرىغا قويغان ئۇ سۆزنى دەۋاتىدۇ، قانداقكى ئاتىلىرىمىز ئېيتقاندەك، "ئالدىنى ئېلىش ۋە ساقلىنىش كېسەل بولۇپ داۋالانغاندىن ياخشىدۇر". بۇنىڭ بىلەن بىزنىڭ ھاياتىمىز بەخت-سائادەتكە چۆمىدۇ.

ئېغىز ۋە چىش پاكىزلىقىغا ئالاقىدار بولغان بارلىق ۋاستىلار ئالدىنى ئېلىش تېبابىتىدە يۇقىرى قىممەتكە ئىگە، مۇشۇ ۋاستىلەردىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەدىسلىرىدە كۆپ سۆزلەنگەن ئىراك ياغىچى بولۇپ، بۇ "مىسۋاك" دەپ ئاتىلىدۇ.

مىسىرنىڭ قاھىرە ئۇنۋېرسىتى ئېغىز بوشلۇقى پاتولوگىيە بۆلۈمىنىڭ باشلىقى ئۇستاز دوكتۇر مۇھەممەد سەئىيد جۇرەيدىلى مۇنداق دەيدۇ:"مىسۋاك خىمىيىلىك ۋە مىكانىيكىلىك تەرەپتىن چىش پاستىسى ۋە چىش چوتكىسىدىن بىر قانچە تەرەپتىن يۇقىرى ئورۇندا تۇرىدۇ".

كۆپ تەتقىقاتلاردىن كېيىن مىسۋاكتا مىكروۇپ ئۆلتۈرىدىغان ماددىلارنىڭ بارلىقى تېپىلدى، ئۇ ئېغىزلىرىمىزنىڭ كېسەللىكىگە شىپا بولىدۇ، مىسرانىڭ ئۆزىلا چىش پاستىسى ئۆز ئېچىگە ئالغان بىر قانچە ماددىدىن يۇقىرى ئورۇندا تۇرىدۇ، شۇنىڭدەك، تەبئىي تالالار كۈچلۈك، يۇمشاق، سىلىق ۋە چىداملىق بولۇپ، چىش چوتكىسىدىن ياخشى بولىدۇ، مىلىككە ئەزىيەت بەرمەيدۇ، شۇنىڭدەك ئېغىز ۋە چىشنى بۇزىدىغان ۋە چىرىتىدىغان، ئېغىزىمىزدا قىلىپ قالغان، چىشلىرىمىزغا چاپلىشىپ قالغان يېمەك-ئىچمەك قالدۇقلىرىنىڭ ھەممىسىنى يوق قىلىدۇ، ھەتتا ھازىرغا قەدەر مۇشۇنداق تەرەققى قىلغان دەۋرىدىمۇ ئالى دەرىجىلىك چىش پاستىلىرىدىمۇ مىسۋاكتا بولغان ماددىلار تېپىلمايدۇ، شۇنىڭدەك، ئامېرىكىدىكى چىش دوختۇرلۇق جەمئىيىتى ژۇرنىلىدا مۇنداق يېزىلغان: "ئامېرىكىدا قوللىنىۋاتقان چىش پاستىلىرىنىڭ كۆپ قىسمى تەبئىي ۋە ساغلام ئەمەس".

بىز بۇنىڭدىن ، ھازىر بازاردا سېتىلىۋاتقان چىش پاستىلىرىنىڭ ئەرزان باھالىق تىجارى مالىلار بولۇپ، پەقەت پايدىنىلا مەقسەت قىلىدىغانلىقىنى كۆرۈۋالالايمىز، بۇنىڭدىن مۇتلەق ئېغىز ۋە مىلىك ھېچ پايدىلىنالمايدۇ. ئەمما بەزى ئىلمى تەتقىقاتلار مىسۋاكتا سىنجىرىنغا ئوخشاش ھەرىكەتچان پاكىزلىغۇچى تەبئىي تالالارنىڭ كۆپلۈكى، ئوت ياكىقىغا ئوخشاش مىلىكنى كۈچلاندۇرۇشنى تۇتۇپ تۇرىدىغان ماددىلارنى ئۆز ئېچىگە ئالىدۇ، ئۇنىڭدا خۇشپۇراق، پۇراقلىق، ئېغىزغا يېقىملىق تۇيغۇ بېرىدىغان پۇراقلار بار، ناتري خلورىد، ناتري بىكاربونات، كالىي خلورىد، لىمۇن ئوكسالات ۋە ئۇنىڭدىن باشقا چىشنى تازىلايدىغان ۋە پارقىرىتىدىغان تۈرلۈك ماددىلار بار، شۇنىڭدەك مىسۋاكتىكى بەزى ماددىلار مىكروۇپ ئۆلتۈرىدۇ، بۇنىڭدا

پىنسىلىنگە ئوخشاش تەسىر ۋە ئۇنۇمگە ئىگە ئېلېمنتلار بار.

ئۇنداق بولغان ئىكەن مىسۋاك ئېغىزنى ۋە چىشنى ھەقىقى پاكىزلايدۇ، ئەي سۆيۈملۈك پەيغەمبىرىمىز، ئەي ئاللاھنىڭ ھەببىسى، ئەي بارلىق خالايىقلارنىڭ شاپائەتچىسى، قىيامەتكىچە بولغان ئاللاھنىڭ ئىشەنچىلىك رەسۇلى! سىلىگە ئاللاھنىڭ رەھمەت، سالامى بولسۇن، سىلە ئالەملەرنىڭ رەببى، ئەڭ ھېكمەت بىلەن ھۆكۈم قىلغۇچى ئاللاھنىڭ ھۇزۇرىدىن روشەن قۇرئان كەرىمنى ئېلىپ كەلدىلە، سۆزلىگەن سۆزلىرى سەمىمىي ـ راستتۇر، سىلە مۇبارەك ھەدىسلىرىدە: «مىسۋاك ئېغىزنى پاكىزلايدۇ ۋە رەببىنى رازى قىلىدۇ» دېدىلە. [مىسۋاك ۋە چىشقا كۆڭۈل بۆلۈش 9-14-بەتكىچە].

ئامېرىكا تېنىيىسى ئۇنۋېرسىتى تىببى پاكۇلتېتىدىن دوكتۇر جېيمىس تىرنېرنىڭ تەتقىقاتىدا ۋە ئىستۇانىيە ئېغىز ۋە چىش تېبابىتى ژۇرنىلىدا نەشىر قىلىنغان تەتقىقاتتا مۇنداق كەلگەن: ئىراك دەرىخىنىڭ مىسۋاكى ئېغىزنى پاكىزلايدىغان ۋە مىكروۇپ ئۆلتۈرىدىغان نۇرغۇن ماددىلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، ئۇنىڭ مۇھىملىرى: كىبرەيت، ناتىرىي ماددىلىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالغاندەك، سېيتۇ سترۇپ ب قاتارلىق ماددىلارنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

تەتقىقات ۋە تەجرىبىلەر مىسرانىڭ تەركىبىدە قاناشنى توختىتىدىغان، مىلىكنى دېزىنفېكسىيە قىلىدىغان ۋە مىلىك يارىلىرىنى مىكروبسىزلاندۇرىدىغان ماددىلارنىڭ بار ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلىدى شۇنداقلا، ئۇنىڭ تالالىرىدا كالتسىي، تۆمۈر، فوسفات ۋە ناتىرىي قاتارلىق نۇرغۇن مىنېرال تۇزلار ۋە ئىئونلار بار.

مىسۋاك تەركىبىدە بەلگىلىك نىسبەتتە ۋىتامىن (ك) بار، ئالىملار بۇ ۋىتامىن بىلەن ئانتىبىئوتىكنىڭ بىرلەشتۈرۈلۈشى داۋالاش تېخنىكىسىنىڭ ئەڭ يۇقىرى سەۋىيىسىنىڭ بىرى ئىكەنلىكىنى بىلىدۇ. ئۇنىڭ تەركىبىدە يەنە تاننىن بار بولۇپ، ئۇ بوش مىلىك توقۇلمىلىرىنى قىسىشقا ياردەم بېرىدۇ.

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.